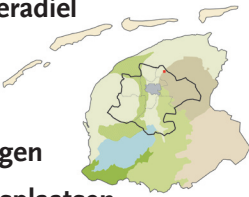

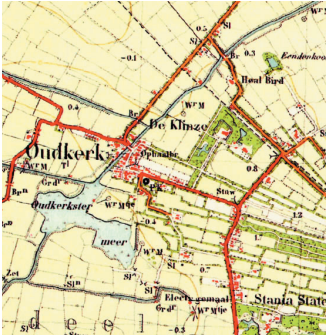
Paspoort Aldtsjerk

noordbeil
landschap & stedenbouw

- gemeente Tytsjerksteradiel
- streekdorp
- ruim 700 inwoners
- ongeveer 270 woningen
- ongeveer 128 arbeidsplaatsen

Aldtsjerk omstreeks 1800

Aldtsjerk omstreeks 1900

Aldtsjerk omstreeks 2000

dorps-DNA van Aldtsjerk

legenda

landschapstypen

- kleigebied
- Noordelijke Wouden

groene dragers

- erf, veld, weiland
- bos
- laan
- singel, houtwal, dijk
- cultuurhistorisch erfgoed
- S sportterrein

blauwe dragers

- open water, meer, poel, vijverpartij
- vaart, sloot
- verdwenen vaart, sloot

grijze dragers

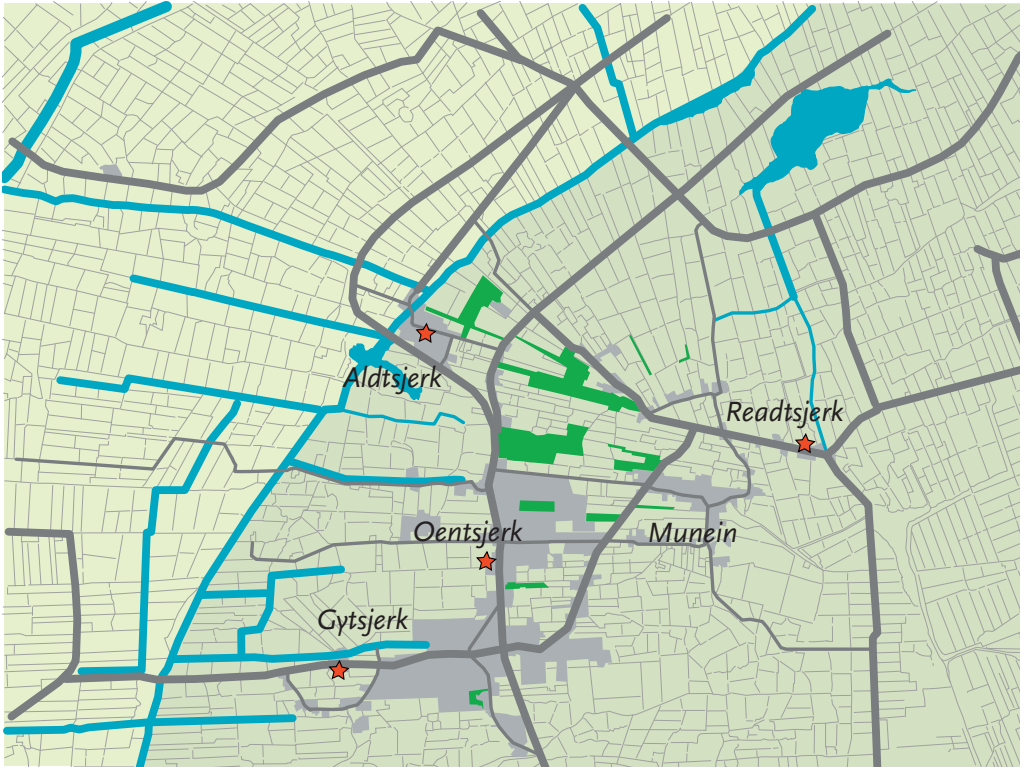
- weg, straat
- pad, steeg
- verdwenen weg, straat, pad, steeg

rode dragers

- historische kern
- bebouwing
- kerk(toren)
- verdwenen bijzondere bebouwing

beleving

- zicht vanuit het dorp
- zicht op het dorp

gebieds-DNA van Aldtsjerk

Paspoort Aldtsjerk

Dit paspoort geeft voor Aldtsjerk de typerende cultuurhistorische - en landschappelijke identiteit weer. De identiteit wordt bepaald door de groenstructuur, de waterstructuur, de infrastructuur en de typerende bebouwing, ook wel genoemd: de groene, blauwe, grijze en rode dragers. De verhouding tussen deze dragers, hun opbouw en hun ruimtelijke opzet bepalen de zo typerende sfeer van Aldtsjerk. Nieuwe ontwikkelingen kunnen op deze bestaande dragers voortborduren en daarmee de karakteristieken van het dorp versterken.

Groene dragers

Op de hoge en droge zandgronden waarop Aldtsjerk is ontstaan vormen de eiken- en beukenbomen een stevige lanenstructuur (1), als een voorpost van de bossen van de Trynwâlden. Het relatief dicht netwerk van lanen wordt afgewisseld met open enclaves van lange en smalle percelen daartussen. Haaks op de oostwestelijke richting van het landschap is het landgoed De Klinze gesitueerd. In 1822 werd door landschapsarchitect L.P. Roodbaard het park rondom de state in Engelse landschapsstijl aangelegd (2). De oprijlaan geeft landgoed De Klinze en haar omgeving nog steeds een statig karakter. Ten noordwesten van het dorp is de overgang naar het kleilandschap, waar het beeld wordt bepaald door het grootschalig en open landschap, afgewisseld met opgaande beplanting rondom de erven.

Blauwe dragers

Aldtsjerk is ontstaan op de kruising van de weg naar Leeuwarden en de waterloop de Murk (3). De Murk grenst aan zowel het open kleilandschap als het kleinschalige landschap van de Noordelijke Wouden. Hoewel de Murk door de kern het dorp loopt (4), is het water slechts op enkele plekken zichtbaar en beleefbaar. De Murk heeft in voornamelijk westelijke richting een aantal opvaarten die voor afwatering van het open kleigebied zorgen. Het Oudkerkstermeer (5) ten westen van Aldtsjerk ligt aan de rand van het dorp en wordt als recreatieplas gebruikt.

Grijze dragers

De Van Sminiaweg (6) vormt van oorsprong de weg naar Leeuwarden en is daarmee een van de oudste identiteitsdragere van Aldtsjerk. De infrastructuur loopt grotendeels parallel aan de groenstructuur van Aldtsjerk en omgeving; in oost-westelijke richting. De haaks daarop gesitueerde toegangslaant (7) naar landgoed De Klinze vormt hierop een uitzondering. De Van Sminiaweg kent een aantal (haakse) bochten waardoor er verrassende perspectieven zijn ontstaan.

Rode dragers

De compacte en relatief lage bebouwing staat op een onregelmatige rooilijn ten opzichte van de straat. De kerk (8) met het verhoogde kerkhof staat centraal aan de Van Sminiaweg. De hoger gelegen zandgronden was van oorsprong een gewilde verstigingsplaats voor buitenhuizen voor de rijkere klassen. Er zijn in de zeventiende eeuw drie staten in Aldtsjerk gebouwd; Aysmastate (De Klinze), Sminiastate en Heemstrastate. De Klinze (9) is de enige overgebleven state van Aldtsjerk. De Sminiastate is in 1916 gesloopt. De boswachterswoning (10) in chaletstijl is daarbij gespaard gebleven.

